

Откорм ангусских бычков на барде и жоме с использованием полнорационных кормосмесей с балансирующими добавками.

О.М. Жукорский, **Б.В. Грицай**

Использование полнорационных кормосмесей, сбалансированных по энергии и минеральным веществам, на бардюном и жомовом откорме ангусских бычков улучшает эффективность откорма.

Pulp-fed and distillery-fed bulls with fullration mixtures with mineral supplements.

О. Zhukorskiy, **В. Grytsay**

Using fullration mixtures with mineral supplements balanced according to energy and mineral content while feeding bulls with pulp and grains improves feeding effectiveness.

УДК 636.22/.28.033.082.2

**М.Є. ІЗВКОВ, О.О. КОНОНЕНКО, В.Г. ВАСИЛЕЦЬ,
В.М. СУРМИЛО**

Харківська державна зооветеринарна академія
Харківський державний аграрний університет

ДЕЯКІ ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ В УДОС- КОНАЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

У статті наведено результати вивчення показників продуктивності рогатих та комолых тварин української м'ясної породи великої рогатої худоби. Доведено доцільність продовження строку вирощування худоби різних генотипів до 21-місячного віку.

Починаючи з 70 років нинішнього століття, за ініціативою вітчизняних учених М.А. Кравченка, Ф.Ф. Ейснера, К.Б. Свечина, П.Л. Погребняка та ін., було обґрунтовано доцільність і визначено шляхи створення вітчизняних м'ясних порід та розвитку самостійної галузі м'ясного скотарства. Цілеспрямована робота вчених і практиків у цьому напрямі завершилась виведенням трьох вітчизняних

порід м'ясної худоби: української м'ясної (1993), волинської м'ясної (1994) та поліської м'ясної (1998).

Як свідчать статистичні дані [1], найбільшу частку в загальній кількості м'ясної худоби в Україні становить українська м'ясна (38,7%). Тварини цієї породи достатньо великорослі, без явних вад екстер'єру. За основними показниками м'ясної продуктивності вони відповідають рівню світових стандартів.

Водночас худоба української м'ясної породи має низку недоліків: буйний норів, схильність до розростання копитного рогу, недостатня виповненість задньої третини тулуба [2, 3].

Оскільки ряд авторів доводять у своїх дослідженнях той факт, що комолі тварини майже позбавлені вищезгаданих недоліків, то виникла необхідність у виведенні комолых тварин в українській м'ясній породі та проведенні порівняльної оцінки продуктивних і технологічних показників тварин різних генотипів.

Матеріали і методи досліджень. Досліди проводили у племзаводі "Головеньківський" Борзнянського району Чернігівської області на бичках української м'ясної породи, які мали роги (I група) та у яких вони були відсутні (II група). Відлучення телят від матерів як у I, так і II групах проводили у два етапи — у 6- і 7-місячному віці. Ріст і розвиток тварин цих груп вивчали шляхом зважування худоби в кінці кожного місяця до годівлі й напування, обчислення середньодобових і відносних приростів, промірювань тварин та обчислення індексів будови тіла. При досягненні бугайцями 18- та 21-місячного віку було проведено контрольний забій по три голови в кожній підгрупі. За результатами обвалювання напівтуш було визначено сорти м'яса та коефіцієнти м'ясності.

Раціони складали, виходячи із запланованого середньодобового приросту живої маси 1000 г.

Результати досліджень. Витрати кормів за період досліду — від народження до 18- та 21-місячного віку — становили відповідно 3009 і 3612 к. од. У структурі раціону частка концкормів була в межах 29—31%

Аналіз показників живої маси та середньодобових приростів (табл. 1) свідчить про те, що найвищою інтенсивністю росту протягом усього періоду вирощування — як до 18-, так і до 21-місячного віку — характеризувалися бугайці комолого генотипу, відлучені у сім місяців. Слід зауважити, що і у I групі тварин вищу продуктивність мали ровесники, які були на підсосі не до 6-, а до 7-місячного віку.

1. Динаміка живої маси та середньодобових приростів дослідних бичків

Група	ново-народжені	Жива маса, кг, у віці, міс.				Середньодобовий приріст, г						
		6	7	18	21	0-6	0-7	6-18	7-18	18-21	0-18	0-21
а	30,1	192,7	—	547	625,3	903	—	984	—	870	957	945
б	29,9	—	219,5	569	651,8	—	903	—	1059	920	998	987
а	29,7	202	—	564	650,7	957	—	1005	—	963	989	986
б	30,3	—	230,8	588	680,7	—	955	—	1082	1030	1033	1032

Різниця на користь цих тварин у 18- та 21-місячному віці становила у першій групі 22 кг (4,0%) і 26,5 кг (4,2%), у другій — 24 кг (4,3%) і 30 кг (4,6%) при $P>0,95$. За порівняння між собою бичків двох генотипів за цим показником відзначено позитивний вплив ознаки комолості на інші показники. У підгрупі а залежно від віку різниця становила 17 і 25,4 кг (3,1—4,1%), у підгрупі б — відповідно 19 і 28,9 кг (3,3—4,4%) при $P>0,95$.

Одержані дані за живою масою та середньодобовими приростами дають підставу стверджувати про те, що для тварин української м'ясної породи доцільно продовжити строк відгодівлі, оскільки їхня інтенсивність росту залишається досить високою і не зменшується до 21-місячного віку.

Відомо, що великим недоліком української м'ясної породи є відростання копитного рогу, що призводить до зниження продуктивності та передчасного вибуття тварин. За даними [6], нахил кута бабки не повинен бути меншим 45° . У нашому досліді цей показник у тварин I групи становив $42,4-46,2^\circ$, II— $47,7-50,1^\circ$. Одержані дані свідчать про кращу технологічність комолих ровесників.

Для вивчення м'ясної продуктивності дослідних бугайців різних генотипів нами у 18- та 21-місячному віці було проведено контрольні забої на Конотопському м'ясокомбінаті. Як свідчать результати забою (табл. 2), від тварин різних генотипів у всі вікові періоди одержано високі показники м'ясної продуктивності. Але слід відзначити, що в обох групах кращими виявились тварини, яких віднято від матерів у семимісячному віці. Різниця на їхню користь за масою туші у 18-місячному віці була 13,8 і 12,2 кг (5,1 і 4,3%), у 21-місячному віці — відповідно 20,3 і 17,9 кг (6,4 і 5,3%) при $P>0,95$.

2. Забійні показники бугайців різних генотипів

Показники	I група				II група			
	а	б	а	б	а	б	а	б
Передзабійна маса, кг	479,1	497,4	557,3	581,8	497,7	511,1	582,5	606,0
Маса парної туші, кг	270,2	284,0	317,1	337,4	283,2	295,4	340,2	358,1
Вихід туші, %	56,4	57,1	56,9	58,0	56,9	57,8	58,4	59,1
Маса внутрішнього жиру сирого, кг	12,5	12,9	16,2	16,9	10,9	15,3	14,5	18,8
Вихід жиру сирого, %	2,6	2,6	2,9	2,9	2,2	3,0	2,5	3,1
Забійна маса, кг	382,7	296,9	333,3	354,3	294,1	310,7	354,7	376,9
Забійний вихід, %	59,0	59,7	59,8	60,9	59,1	60,8	60,9	62,2

Така сама тенденція у цих показниках спостерігається у рогатих та комолых тварин — 13,2—20,7 кг (4,8—6,1%). У цих тварин був найбільший забійний вихід (1,1—1,3%).

Висновки. На підставі проведених досліджень встановлено перевагу комолых тварин за показниками продуктивності порівняно з рогатими тваринами на 17 (3,1%) і 28,9 кг (4,4%) у різні вікові періоди. Вважаємо за необхідне рекомендувати відлучення телят від матерів проводити у більш пізньому віці, тобто у 7 місяців, оскільки доросліші тварини легше переносять стрес, який у подальшому досить істотно впливає на їхню продуктивність.

1. Програма розвитку галузі спеціалізованого м'ясного скотарства України на 1998—2005 роки / М.В. Зубець, В.О. Пабат, В.П. Буркат та ін. — К., 1997. — 120 с.

2. Напрямок селекційного процесу при удосконаленні порід та типів м'ясної худоби / Е.М. Доротюк і ін. // Наук.-вироб. бюл. "Селекція". — К., 1997. — С. 34—35.

3. Лукаш В.П., Чиркова О.П. Характеристика животных, занесенных в II том ГПК. — Киев: Урожай, 1983. — Т. 2. — С. 3—18.

4. Шкурін Г.Т. Генезис симентальської породи в Україні. — К.: Аграрна наука, 1998. — С. 201—216.

5. Василець В.Г. Порівняльна характеристика тварин комолого і рогатого генотипів шароле української селекції // Тваринництво України. — 1997. — № 4. — С. 23.

6. Петухов В.Л. Роль наследственности в заболевании конечностей у КРС // Вестн. с.-х. науки. — 1982. — № 11(314). — С. 122—123.

Некоторые технологические аспекты в усовершенствовании украинской мясной породы крупного рогатого скота.

М.Е. Извеков, О.А. Кононенко, В.Г. Василец, В.Н. Сурмило

В статье приведены результаты изучения показателей продуктивности рогатых и комолых животных украинской мясной породы крупного рогатого скота. Доказана целесообразность увеличения сроков выращивания скота до 21-месячного возраста.

Some Technological aspects in the improvement of Ukrainian beef breed of cattle.

M. Izvecov, O. Cononenko, V. Vasilets, V. Surmilo

The results of the study of productive qualities of animals of different genotypes (horned and dishorned) have been given in the article. The necessity of increasing the term of cattle growing till the age of 21 month has been proved.

УДК 636.2.082

Г.Д. КАЦИ, А.Ю. МЕДВЕДЕВ, Ю.В. ВЛОВИЧЕНКО

Луганський національний аграрний університет
Інститут розведення і генетики тварин УААН

ПРИЖИТТЄВА ОЦІНКА ЯКОСТІ ШКІРЯНОЇ СИРОВИНИ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Узагальнено способи оцінки шкур і запропоновано новий метод прижиттєвої оцінки якості шкіряної сировини у великої рогатої худоби.

Якість шкіряної сировини визначається багатьма факторами, які можна розділити на генетичні й технологічні. До перших відносять породну належність (генотип), вік, стать, фізіологічний стан, а до других — рівень годівлі, умови утримання, сезон та ін.

Нині товщина і площа шкури є практично єдиними критеріями при оцінці шкіряної сировини. З точки зору простоти і доступності такий підхід повністю виправданий, але є недостатнім. Тонка структура шкури передбачає наявність у ній крихких утворень аморфної